

De Grap als troost

Ben ik leuk genoeg? Zo leuk dat anderen om me lachen? **Owen Schumacher** gaf zichzelf twee jaar om dat van zichzelf te ontdekken. Waarna cabaret dankzij 'Koefnoen' en 'Kopspijkers' zijn werk werd. „Met een grap kun je de wereld niet veranderen. Maar het biedt troost als iemand er net zo over denkt als jij.”

Ooit liet hij Andries Knevel vloeken op tv. Een persiflage, in 'Kopspijkers'. Groot succes, trouwens. Maar nee, dat zou hij nu niet meer zo snel doen. „Het hoorde bij het onoverwinnelijke gevoel van een dertiger in een succesvol programma. Dan denk je even dat je alles kan. Nu zou ik langer nadenken over de essentie van wat ik met humor zou willen vertellen”, zegt Owen Schumacher. We hebben het over humor, cabaret en de invloed van een grap. Actueel, nu hij het land in gaat met de theatervoorstelling 'Koefnoen Live'. Hij vertelt erover in deze aflevering van 'Levenslijn', over de ijkpunten in zijn leven.

1967 Koot en Bie

Geboren in geboren in Hilversum. Hij is de jongste van een gezin met drie kinderen. Zijn vader werkte als fotograaf en journalist, onder meer als correspondent in Indonesië en Hongkong. Als hun jongste vier jaar is, gaan zijn ouders uit elkaar. De kinderen blijven bij hun moeder, een Britse die haar vaderland en haar acteerambities achter zich liet toen ze moeder werd. Later hertrouwt ze met een handelaar in kunstboeken, die zoon Owen als een dierbare stiefvader beschouwt. „Ik heb een gelukkige jeugd gehad. We waren een beetje een hippie-gezin, links geëngageerd, met veel aandacht voor cultuur.” Vaste prik: op zondagavond Koot en Bie kijken. „Ik dacht meteen: zoiets wil ik later ook doen. Mijn ouders moedigden me daarin aan. Een richting kiezen vanwege financiële zekerheid was er bij ons niet bij. Je eigen richting bepalen, vonden ze belangrijker.”

1985 Cabaret

Hij denkt aan een carrière in het cabaret. Daarom doet hij na het vwo als zeventienjarige auditie bij de Kleinkunstacademie in Amsterdam. Tevergeefs. Ze vinden hem te jong en twijfelen nog aan zijn zangstem. Op aanraden van zijn stiefvader begint hij aan een studie rechten. „Doe het maar een jaartje, dat komt altijd van pas”, redeneerde hij. „Mijn moeder was teleurgesteld. Zij had altijd een loopbaan op het toneel voor me in gedachten.” Hij verhuist naar Amsterdam. „Ik vond rechten veel leuker dan gedacht, dus heb ik die studie in vier jaar afgerond. Nog altijd heb ik er plezier van. Het is gewoon handig als je je eigen contracten kunt nakijken.” Als student heeft hij een bijbaantje achter het buffet van bioscoop Tuschinski. Hij wordt verliefd op een meisje dat daar bezoekers naar hun plek brengt: een studente geneeskunde. Over haar straks meer.

1990 Politie

Na het afronden van zijn studie werkt hij als jurist bij de Amsterdamse politie. Maar ook zijn cabaretambities sluimeren nog. „Om de huur en de boodschappen te betalen, bleef ik in deeltijd bij de politie werken, daarnaast ging ik aan de slag bij Comedytrain. Ik dacht: ik geef mezelf twee jaar om het te proberen. Lukt het niet, ga ik alsnog iets met rech-

ten doen.” Met collega stand-upcomedians volgt hij lessen in Amerika, waar ze ook optreden. Later doet hij een tournee in Engeland. „Hier en daar kreeg ik een gulle lach en applaus, maar ik ben ook een paar keer van het podium afgevoerd omdat ze me niet grappig vonden. Dat was een harde leerschool.” De belangrijkste les? „Dat mijn humor het beste tot zijn recht komt als ik mijn grappen via een type of een imitatie vertel.”

1996 Vader

Hij wordt vader. Een maand voor de baby ter wereld komt, trouwt hij met zijn bioscoopvriende, die dan is afgestudeerd als arts. Wat hem in haar aanspreekt? „Ze is slim, ze is grappig en eigenwijs.” Inmiddels zijn ze ruim dertig jaar samen en hebben ze drie dochters van 25, 22 en 20 jaar. Als vader van een jong gezin durft hij zijn baan bij de politie op te zeggen omdat hij dan genoeg schrijfp opdrachten heeft. Hij levert dan teksten voor 'Spijkers met koppen' op de radio en voor tv-programma's als 'Dit was het nieuws' en 'Glamourland'. Kort daarna ziet de kijker hem wekelijks op tv bij 'Kopspijkers', met imitaties van onder anderen premier Jan Peter Balkenende en de toenmalige ministers Gerrit Zalm en Frank de Grave ('Nobody fucks with Frank de Grave').

2004 Koefnoen

Hun imitaties zijn zo'n groot succes dat Paul Groot en hij van Avrotros de vrije hand krijgen om een nieuw - eigen - programma te maken met imitaties en satire. Dat wordt 'Koefnoen'. „Paul en ik hebben hetzelfde gevoel voor humor en dezelfde nuance in onze blik op de wereld. Allebei durven we groter te zijn als we ons verhaal via een type vertellen. Dan hoef je als maker je eigen mening niet in het gezicht van je publiek te drukken, maar prikkel je de kijker om zijn eigen conclusies te trekken.” Hun 'Koefnoen'-persiflages van 'Geer en Goor', 'College Tour' met Holleeder en 'Ik hou van Holland' rond de kwestie Mauro groeien uit tot legendarische tv-beelden. Naast imitaties komen er zelfbedachte types voorbij als tippelaar/sekswerker Annet overal 'businessopportunities' ziet en de Zeeuwse garnalenpelsters die in klederdracht hun vinger op de tijdgeest willen leggen. In 2006 wint 'Koefnoen' de Zilveren Nipkowschijf.

'Ik ben ooit van het podium afgevoerd omdat ze me niet grappig vonden. Dat was een harde leerschool'

'Ik vond rechten veel leuker dan gedacht, dus heb ik die studie afgerond. Nog altijd heb ik er plezier van'

Is er een hoger doel dan amusement alleen? Hij aarzelt. „We probeerden vooral vermaak te brengen, maar de kracht van televisie is dat je via de omweg van de humor ook een publiek bereikt dat anders denkt. Je preekt niet per se voor eigen parochie. Misschien dat we daarmee zo nu en dan iemand de ogen ergens voor hebben geopend. Ik heb niet de illusie dat we met satire de wereld verbeteren, maar een beetje prikkelen kan altijd. En anders is er nog de troost van de herkenning. Want het verzacht de pijn als je ziet dat anderen er net zo over denken als jij.”

2016 (1) Stoppen

Koefnoen stopt. „Het was niet onze keuze om er een punt achter te zetten. Opeens kregen we te horen dat het niet meer in het schema van de NPO paste. Ik had het netjes gevonden als Avrotros ons zelf het moment had laten kiezen om te stoppen. Dan was ons vertrek één of twee jaar later gekomen. Maar ik tel mijn zegeningen. We hebben het dertien jaar met heel veel plezier gemaakt. Ook onze leeftijd begon ons in de weg te zitten. Je kunt heel lang oudere types spelen, maar als je als vijftiger een karakter wil neerzetten dat twintig jaar jonger is, moet je uitkijken dat het niet ongemakkelijk wordt. In het theater zitten mensen verder weg, dus daar speelt dat probleem gelukkig minder.”

2016 (2) Herman Brood

Hij speelt de rol van Bart Chabot in de theatervoorstelling 'Chez Brood' over rock-'n-roll-grootheid Herman Brood en slaat daarmee opnieuw de theaterweg in. Hij vertaalt en bewerkt een Engelse klucht en speelt in Monty Python's 'Spamalot'. Achter de schermen van de Brood-voorstelling ontwikkelt hij een passie voor fotografie. Zijn werk als straatfotograaf leidt tot diverse exposities.

2020 Even tot hier

Hij schrijft teksten voor het cabaret-teske tv-programma 'Even tot hier' en regisseert hij het radiocabaret bij 'Spijkers met koppen'. Hun studerende dochters gaan de deur uit. Owen en zijn vrouw kiezen voor een kleiner huis. Lijken je kinderen op je? „Als het gaat om hun beroepskeuze zeker.

1966		
1967	Koot en Bie	
1968		
1969		
1970		
1971		
1972		
1973		
1974		
1975		
1976		
1977		
1978		
1979		
1980		
1981		
1982		
1983		
1984		
1985	Cabaret	1985
1986		
1987		
1988		
1989		
1990	Politie	1990
1991		
1992		
1993		
1994		
1995		
1996	Vader	1996
1997		
1998		
1999		
2000		
2001		
2002		
2003		
2004	Koefnoen	2004
2005		
2006		
2007		
2008		
2009		
2010		
2011		
2012		
2013		
2014		
2015		
2016	Stoppen/ Herman Brood	2016
2017		
2018		
2019		
2020	Even tot hier	2020
2021		
2022	Koefnoen live	2022
2023		
2024		
2025		
2026		
2027	Schrijven	2027
2028		
2029		
2030		
2031		
2032		
2033		
2034		
2035		

Onze oudste promoveert op auteursrecht, de middelste volgt een opleiding voor toneelschrijver en de jongste studeert voor theaterdocent. Maar qua karakter lijken ze gelukkig ook veel op hun moeder.”

2022 Koefnoen Live

Met zijn collega's Paul Groot en Jeremy Baker maakt hij samen met Sanne Fransén en Kiki van Deursen een theatertournee met de titel 'Koefnoen Live'. De persiflages, types en karikaturen die het publiek van de tv kent, komen langs in nieuwe, actuele sketches en liedjes. Denk aan happy single Ipie, de trendsettende Zeeuwse garnalenpelsters en het onverwoestbare ANWB-koppel Okko en Eus. De voorstelling komt niet alleen voort uit heimwee om via types hun kijk op de wereld te delen, maar vooral uit de behoefte om die types verder in te kleuren. „Door de snelheid van tv konden onze personages zich daar amper ontwikkelen. Op het toneel lukt dat wel. Daar kunnen we ze zelfs laten dansen en zingen. En dan begrijp je opeens waarom die arme Okko na al die jaren gehakketaf toch bij zijn Eus blijft.” Nóg een voordeel: „In het theater merk je aan de reacties uit de zaal meteen wat werkt en wat niet. Zo kunnen we grappen aanscherpen en teksten veranderen. Dat is een zegen als je bij de tv jarenlang tegen een camera hebt staan praten.”

2027 Schrijven

Wat doe je over vijf jaar? „Schrijven, acteren en fotograferen. Ik heb veel lol in mijn straatfotografie en vind het leuk om die foto's op Instagram te zetten. En misschien is 'Koefnoen Live' leuk genoeg om er nog een vervolg aan te geven. En als er andere interessante rollen voorbijkomen, zeg ik geen nee.”

'Koefnoen Live' is te zien in o.m. Singer Laren (22/2), Leidse Schouwburg (25 en 26/2), het Delamar Theater in Amsterdam (12/3 en 23/3- tot 3/4). Zie ook koefnoen.nl

Owen in het kort:

Wie? Owen Schumacher, in 1967 geboren in Hilversum, woont in Amsterdam
Opleiding: Rechtenstudie aan de Universiteit van Amsterdam (afgerond in 1990)
Bekend van: Tv-programma's als 'Kopspijkers' en 'Koefnoen'
Schrijft teksten voor: 'Spijkers met Koppen', 'Even tot hier', en 'Dit was het nieuws'
Wapenfeiten: Winnaar van 'De Slimste Mens' in 2014, winnaar van de Zilveren Nipkowschijf in 2003 (Kopspijkers) en 2006 (Koefnoen).
Privé: 32 jaar getrouwd, vader van drie dochters